

Na przełomie dwóch ostatnich dekad XX wieku w Europie zachodziły wydarzenia, które miały istotny wpływ na kształtowanie bezpieczeństwa. Społeczność międzynarodowa wiązała z nimi nadzieje na szczęśliwsze i bezpieczniejsze życie. Okazało się jednak, że zarówno owe nadzieje, jak i początkowy zachwyt, wynikający z tempa zachodzących zmian, niekoniecznie znajdowały uzasadnienie.

W państwach Europy Środkowej i Wschodniej nowe władze rządzące odziedziczyły dyspozycyjną wobec poprzednich reżimów administrację oraz cały aparat ucisku. Ten aparat i ta administracja ze swoimi nawykami i mentalnością nie dawały żadnych gwarancji zmian systemowych, wręcz przeciwnie – robiono wiele dla zachowania status quo jak najdłużej. Bezpieczeństwo nie było wyjątkiem.

W nowym otoczeniu bezpieczeństwa, tendencjach ograniczania znaczenia i rozmiaru sektora militarnego, a zwłaszcza sił zbrojnych, wiele funkcji również obronnych musiał przejąć sektor cywilny, stając się równoprawnym partnerem podsystemu militarnego w ramach systemu obronnego. To wymagało gruntownej modyfikacji podejścia do organizacji procesów bezpieczeństwa.

Książka przedstawia nie tylko wnikliwą analizę zmian w sposobie traktowania tej organizacji i trudności związane z mentalnymi uwarunkowaniami elit odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, ale ukazuje także syntezę potencjału bezpieczeństwa oraz ranking priorytetów bezpieczeństwa.

Jan Gołębiowski

absolwent Akademii Sztabu Generalnego. W służbie czynnej w wojsku do 1987 roku. Do 1998 roku pracował w instytucjach centralnych na stanowiskach związanych z ochroną ludności. Do roku 2012 prowadził zajęcia dydaktyczne w obszarze bezpieczeństwa i zarządzania kryzysowego. Członek zespołu przygotowującego projekty ustaw o krajowym systemie ratowniczym i o bezpieczeństwie obywatelskim w strukturach ministerstwa spraw wewnętrznych. Obronił doktorat w Akademii Marynarki Wojennej poświęcony *Modelowi zarządzania kryzysowego wobec współczesnych zagrożeń bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*. Jest autorem ponad 150 artykułów i książek na temat bezpieczeństwa, zarządzania kryzysowego, gotowości cywilnej, współpracy cywilno-wojskowej i obrony cywilnej.

Spis treści:

Wprowadzenie

Rozdział I. Bezpieczeństwo w ujęciu historycznym

- 1.1. Czynniki bezpieczeństwa w ujęciu historycznym
- 1.2. Rola elit w kształtowaniu bezpieczeństwa
- 1.3. Spory nie tylko terminologiczne

Rozdział II. Próba zdefiniowania bezpieczeństwa

- 2.1. Poszukiwanie wzorców
- 2.2. Kryteria bezpieczeństwa
- 2.3. Formułowanie racjonalnych koncepcji

Rozdział III. Aspekty i standardy bezpieczeństwa

- 3.1. Aspekty bezpieczeństwa
- 3.2. Standardy bezpieczeństwa

Rozdział IV. Potencjał bezpieczeństwa

- 4.1. Informacje ogólne
- 4.2. Stabilność wewnętrzna państwa i jego struktur
- 4.3. Dojrzałość przygotowanych elit politycznych
- 4.4. Profesjonalizm pracowników administracji publicznej
- 4.5. Wiarygodność i skuteczność instytucji publicznych
- 4.6. Aktywność społeczna, polityczna i zawodowa społeczeństwa
- 4.7. Poziom i zakres udziału społeczeństwa w rządzeniu, zarządzaniu i rozwiązywaniu problemów

społecznych

4.8. Metodyka rozwiązywania problemów społecznych

4.9. Poziom zatrudnienia i bezrobocia, dobrobytu i biedy

4.10. Poszanowanie reguł demokracji, wolnego rynku, praw i swobód obywatelskich

4.11. Przyswajanie wymogów i standardów prawa międzynarodowego

4.12. Funkcjonowanie systemu ochrony ludności

4.13. Przestrzeganie praw mniejszości narodowych, grup etnicznych, wyznaniowych, religijnych i kulturowych

4.14. Poziom rozwoju gospodarczego i społecznego

4.15. Umiejętność prowadzenia dialogu i osiągania rozumnych kompromisów

Rozdział V. Absolutne priorytety bezpieczeństwa

5.1. Wprowadzenie

5.2. Priorytety bezpieczeństwa – grupa pierwsza – indywidualna

5.3. Priorytety bezpieczeństwa – grupa druga – zbiorowa

Rozdział VI. Koncepcje systemu bezpieczeństwa powszechnego

6.1. Wprowadzenie

6.2. Bezpieczeństwo w kategoriach tradycyjnych

6.3. Bezpieczeństwo zbiorowe

6.4. Podejmowane próby w zakresie rozwiązań systemowych w Polsce

6.5. Współczesne systemy obronne

Rozdział VII. Obrona cywilna – organizacyjno-planistyczne ujęcie ochrony ludności w okresie wojny

7.1. Wprowadzenie

7.2. Wysiłki narodowe w zakresie regulacji prawnych ochrony ludności cywilnej

7.3. Co to jest obrona cywilna w sensie prawa międzynarodowego ratyfikowanego przez Rzeczpospolitą Polską?

7.4. Rola i miejsce obrony cywilnej w systemie bezpieczeństwa

Zakończenie i wnioski

Bibliografia

Wykaz tabel i rysunków

Wykaz załączników